

Kommunikasjonens styrke

et essay

av

Kjetil Nordeng

BACHELOROPPGAVE (OPPG300-B)

Politihøgskolen avd. Bodø

2012

Innhold

Et nattpass i Stockholm	2
Hollywood?.....	5
En lat politibetjent i bilen	7
Samarbeid er nøkkelen.....	10
Nærhet og avstand.....	12
Litteraturliste.....	16
Vedlegg 1	17
Vedlegg 2	18

Et nattpass i Stockholm

Jeg kjente spenningen sitre i magen og forventningene var høye der jeg gikk nedover gangen i hovedbygget til Rikspolisstyrelsen¹ i Stockholm. Jeg og min medstudent, Øyvind, hadde vært på eksternehospitering ved den svenske Polishögskolan i nesten to uker. Oppholdet hadde så langt vært veldig bra, men det hadde ikke vært så mye ”action” som forventet. Vi hadde derfor tatt tak og spurt om vi kunne få følge med Krogseksjonen² på et vaktsett i Stockholm sentrum i håp om å få sett noe skikkelig politiarbeid. Jeg hadde snakket med lederen for vaktsettet, Thomas, tidligere på dagen og avtalt oppmøtetid og sted. Vi fikk vite at vi skulle møte i sivile klær. Vi skulle møte kl 1900 på kontoret til Krogseksjonen.

Forventningene mine ble møtt da jeg kom inn på kontoret til Krogseksjonen. Veggene var prydet med såkalte ”mugshots”, bilder av kjenninger av politiet, dømte, etterlyste og bilder av arrestasjoner som hadde blitt gjennomført. Det var også bilder av store narkotikabeslag og en plakat som viser en stor og muskuløs politimann med en skurk under armen. Mot meg kommer en stor mann, han er kortklippet og har tredagers skjegg, han bærer et genuint smil og rekker frem neven. Jeg håndhilser og kjenner et fast håndtrykk. Han introduserer seg som Thomas. De andre på kontoret reiser seg og hilser. De er samtlige veltrente og jeg føler meg liten med mine 189 cm og 86 kg.

Alle fem av dem kunne ha passet inn i en Hollywood actionfilm og jeg blir overrasket da det kommer ei lita dame rundt hjørnet. Hun smiler mot meg og sier hei på den typisk sjarmerende svenske måten. Planen er å være innom de fleste utestedene på Stureplan. Stureplan er Stockholms svar på Karl Johans gate. Der ligger de fleste utestedene og det er der man finner mest kriminalitet knyttet opp mot utelivet.

Vi gjør oss klare til å reise ut. Vi setter alle på oss skuddsikre vester under ytrebekledningen. Våre svenske kollegaer henter frem sine pistoler fra våpenskapet og hylstrer de i skjulte hylstre på hofta. Jeg og Øyvind ser på hverandre og smiler. Vi tenkte begge det samme; Endelig får vi sett og opplevd litt skikkelig politiarbeid!

Nede i garasjen deler gruppen seg opp i to, jeg og Øyvind blir med Thomas og Christoffer i en gammel Chrysler Voyager som er klar for å bli skrotet. Der jeg kliver inn i bilen skjønner jeg hvorfor de bruker den, jeg ville aldri ha forventet at politiet skulle kjøre en slik rusthaug.

¹ Rikspolisstyrelsen er et forvaltningsorgan for den svenske stat. RPS kan sammenlignes med det norske Politidirektoratet.

² Krogseksjonen jobber med å bekjempe narkotikalovbrudd, gjengkriminalitet og utelivsvold i Stockholm by.

Allerede på vei ut av politihuset ringer telefonen til Thomas. Samtlige utesteder i Stockholm sentrum har telefon nummeret til Krogseksjonens vakttelefon. Jeg og Øyvind sitter som to små barn i baksetet med ørene på stilker og øyne store som tinntallerkener. Thomas legger på og forteller at det var en av bartenderne på et utested som hadde observert noe han mente var salg av narkotika.

Vi setter kursen og ankommer utestedet kort tid etter. Christoffer gir dørvaktene et lite nikk og peker på meg og Øyvind. Vi går rett forbi køen og følger etter inn på utestedet. Etter litt snakk med bartenderen går vi videre inn i lokalet og ser etter personene som ble beskrevet. De sitter i en sofa og drikker øl. Jeg forventer at Thomas og Christoffer skal slå til. Spenningen bygger seg opp og jeg ser for meg et scenario med skriking, knuffing og skurker i håndjern. Thomas går rolig bort til bordet og sier noe til en av dem som jeg ikke får med meg. Samtlige reiser seg, nå smeller det tenker jeg. Men nei, de tre ved bordet går stille og rolig ut av lokalet med Thomas og Christoffer.

Samtalen utenfor går rolig for seg. Thomas og Christoffer er bestemte men utrolig høflige, de har hele tiden kontroll på personene. Når jeg står der og holder utkikk med omgivelsene går det opp for meg at det ikke er noen som står og stirrer. Samtalen mellom politiet og ”skurkene” ser ut som en samtale mellom bekjente. Jeg tar meg selv i å tenke at disse gutta har snakketøyet i orden. Det viser seg at personene ikke hadde noe narkotika på seg og de får fortsette kvelden ute på byen.

Utover kvelden er vi innom flere av de største utestedene i Stockholm by. På hvert sted stopper vi opp i døren og snakker med dørvaktene. De kjenner gutta på fornavn og samtalene er preget av forståelse av hverandres arbeid og gjensidig respekt. Inne på utestedene går vi rundt og søker etter tegn på bruk og salg av narkotika, kjenninger fra tidligere voldsepisoder og gjengkriminalitet.

Vaktsettet nærmer seg slutten og i gatene reker folk rundt i allsang og fyll. Over sambandet får vi melding om slåsskamp på et av utestedene ikke langt unna. Fire av oss løper og en tar bilen. Vi som er til fots kommer først frem, stedet er preget av kaos og det er mye skriking ved inngangspartiet til utestedet. Jeg løper inn og ser en folkemengde stå over en kvinne som ligger på gulvet. Hun blør fra nese og munn og ser vettskremt ut. Hun blir raskt tatt vare på av ansatte ved utestedet og ledes inn på bakrommet.

Øyvind roper at jeg skal komme ut. Utenfor står Øyvind, Thomas og Christoffer med to dørvakter. Den ene har en stor blåveis og han andre har en kløft i leppa på størrelse med grand canyon. De forteller at en stor mann av utenlandsk opprinnelse hadde slått de ned etter at han hadde banka dama si inne på utestedet. Ut fra beskrivelsen kjenner Thomas han igjen som "Mali", en tidligere tungvektsbokser og bråkemaker i bybildet. Thomas forteller at Mali er ca 190 cm høy, veier rundt 130 kg og er ikke til å bråke med.

Det tar ikke lang tid før Mali kommer valsende rundt hjørnet og går rett forbi alt oppstyret. Det hele virker surrealistisk der det står politibiler og ambulanser med blålys, flere politibetjenter i og uten uniform står og snakker med vitner. Det føles som det går i sakte film da jeg får øye på Mali der han går forbi oss på andre siden av en politibil. Blålysene reflekteres i øynene hans og han ser ikke spesielt blid ut. Jeg dulter borti Thomas og nikker mot Mali. Thomas og Christoffer er raskt på plass. Jeg følger etter hakk i hæl på Christoffer som følger med raske skritt etter Mali. Christoffer roper, "Mali, vent litt, jeg må snakke med deg" Mali snur seg og ser oss. Han kommer med raske skritt mot oss. Christoffer er en stor kar, men i forhold til denne bautaen av en mann blir han liten. Igjen kjenner jeg spenningen i magen, nå smeller det, tenker jeg. Det raser mange tanker gjennom hodet, arrestasjonsteknikker, mangel på batong og pepperspray og ønsket om å ha en rustning. Mali løfter hånda som om han skal slå da han nærmer seg Christoffer, men slaget faller i løse luften foran han. Frustrasjonen og sinnet er tydelig i ansiktet til Mali, men han blir stående og snakke med Christoffer og Thomas, først høylytt så roer han seg ned. Da jeg kommer nærmere hører jeg at han snakker med politiet på fornavn. Han vet hvem de er og de vet hvem han er. De har en symmetri mellom seg som fungerer.

Jeg kjenner pulsen slå i hodet og lett adrenalinskjelven sitter i hendene. Jeg blir igjen overrasket over hvordan denne avdelingen håndterer arbeidshverdagen sin. De snakker raskt Mali ned og får han inn i "politibilen" vår. Hele turen inn snakker Mali om hvor vanskelig han har det og hvor mye bedre han har blitt siden sist han hadde noe med politiet å gjøre.

Tilbake på politihuset er det den velkjente rutinen med inkvirering og papirarbeid som venter. Jeg og Christoffer skal ta Mali ned i arresten, vi tar heisen. Der står jeg ved siden av en kjempe med tidligere boksekarriere. Både jeg og Christoffer blir små i forhold og jeg tenker at hvis han slår seg løs nå så sliter vi. Men Christoffer holder praten i gang, snakker og ler med Mali, men er hele tiden ærlig i sine svar. Det virker som om Mali setter pris på ærligheten.

En time før vaktsettet er over kjører vi inn til en avsidesliggende bensinstasjon. Klokken er halv seks og solen kryper over Gamla staden og bader de gamle byggingene i sollys. Det virker som sollyset vasker bort nattens synder og igjen står en ren ny dag.

Thomas forteller at deres viktigste ”våpen” da de er på arbeid er kommunikasjon og knytte kontakter. Det å behandle utelivsbransjen som om de er på samme nivå som politiet er for dem viktig. På denne måten får de gjensidig respekt og samarbeidsvilje. Vi tar noen bilder, ler sammen og spiser pølser. På vei hjem til hotellet på Polishögskolan sitter jeg og tenker over de siste 10 timene. Her har jeg noe å lære, her har norsk politi noe å lære. Denne erfaringen har satt spor etter seg. Jeg føler at jeg ikke har fått strukturert disse tankene til noe fast før jeg satte jeg ned og skrev dette essayet. På den måten har denne oppgaven hjulpet meg til å forstå meg selv noe bedre og utviklet meg som politimann. Jeg kommer til å reflektere over noen deler av hendelsen og andre erfaringer for å få belyst det som har gitt meg vendepunktet i tankegangen rundt emnet.

Hollywood?

Som ung og fremadstormende politistudent har jeg selvfølgelig en del forventninger til yrket og hvordan det blir utført. Personlig har jeg valgt yrket fordi jeg er eventyrlysten, jeg har lopper i blodet og jeg blir fort lei en arbeidsdag fylt av rutiner. Jeg føler at politiyrket kan utfordre meg på de områder jeg ønsker og jeg får muligheten til å bidra med noe godt i samfunnet. Men det er lite som er mer spennende enn jakten etter skurken. Derfor kom forebyggende arbeid snikende inn på meg som sulten panter, akkurat som i historien min. Jeg gikk inn i vaktsettet med Krogseksjonen med en forventning om handlekraftige og initiativtaende svenske polititjenestemenn. Forventningene mine ble i startfasen innfridd. Selv om det er ett og ett halvt år siden jeg var der husker jeg fortsatt at jeg ble mektig imponert over førsteinntrykket mitt. De store veltrente politifolka, skjult bevæpning og kontoret som så ut som noe fra en amerikansk action film. Hva lærte jeg da vendepunktet kom? Da jeg så at det var ikke musklene eller pistolen som avgjorde om det var bra politiarbeid eller ei.

Men hva var det som gjorde at jeg trakk slutningen at disse veltrente og store mennene måtte være dyktige politimenn? Jeg har vel en forståelse av at for å være dyktig politimann så må man være i god fysisk form. Dette er kanskje noe jeg har med meg fra forsvaret hvor man faktisk må være i god form for å være en god soldat. Finstad (2000)³ sier at ”idealet i

³ Liv finstad er forfatter av boken Politiblikket som retter fokuset på politiets ordenstjeneste i Oslo

ordenstjeneste er å være velpleid og vel trent; atletiske kropper gir signaler om trygghet og kontroll” og jeg må vel si meg noe enig i dette. Hadde jeg kommet inn på et kontor hvor alle betjentene var feite og røyket ville det vært på tvers av mine forventninger og førsteinntrykket mitt ville vært dårlig. Slik var i all fall innstillingen min frem til vaktsettet med Krogseksjonen. I ettertid har jeg innsett at jeg trenger mer enn muskler og bart for å være en god politimann. I dagens samfunn er en sunn kropp og velpleid utseende et likhetstegn med suksess. Når vi forholder oss til mennesker blir vi preget av personen vi står overfor og desto mer vi liker personen desto mer hører vi på hva den personen har å si. Kan man på den måten si at den psykiske effekten av ditt fysiske ytre kan påvirke din mulighet til å utøve yrket på en god måte uten maktbruk? På den andre siden gjør jeg meg tanker om at en veldig fysikk kan føre til eskalering av situasjoner. Noen kan bli provosert av en fysisk overlegen person. Hvis Mali hadde vært en liten mann kunne han nok fort ha følt de store gutta i Krogseksjonen som mer truende og provoserende. Jeg mener at for gutta i Krogseksjonen så er den fysiske forutsetningen de har med på å gjøre de trygge i arbeidshverdagen. De vet at hvis det kommer til at de må bruke fysisk makt har de mer enn nok styrke til å håndtere situasjonen. Dette er en klar psykisk fordel for disse betjentene som til daglig jobber med de mest voldelige menneskene i utelivsbildet. Dette føler jeg også på selv, desto bedre form jeg er i og desto mer jeg har trent på nærkamp og arrestasjonsteknikk, jo mer trygghet har jeg i situasjonen fordi jeg vet at hvis noen skulle skje, kan jeg ta vare på meg selv og makkeren min. Ved hjelp av en spørreundersøkelse på PHS kommer Lagestad frem til i sin doktoravhandling at de fleste av de mannlige studentene forventet at de kom til å bruke fysisk makt 4 - 60 ganger i løpet av en måned ute i arbeidet (Lagestad, 2010). Før jeg var sammen med Krogseksjoene i Stockholm var jeg nok en av de som i Lagestad⁴ sin doktoravhandling kan kategoriseres som typisk PHS student, ved at jeg så for meg at det kom til å være mye bruk av fysisk makt ute i politi Norge. Etter vendepunktet jeg fikk denne natten ser jeg sammenhengen mellom det å være en god politimann og det å kunne kommunisere godt med mennesker og hvordan dette kan gjøre arbeidsdagen min lettere og hyggeligere.

Jeg var tydelig preget av mitt bilde av hvordan tjenesten skulle utøves. Den var basert på det jeg hadde sett på film og tv, noe jeg den dag i dag vet har lite med virkelighetens politiarbeid å gjøre. Politihøgskolens fokus på fag som psykologi, sosiologi og kommunikasjon og konflikthåndtering var for meg ikke en del av politiarbeidet da jeg startet ved PHS. Jeg kunne

⁴ Pål Lagestad er tidligere instruktør ved PHS avd. Bodø. Doktoravhandlingen hans tar for seg hvordan kjønn og fysisk trening kommer frem i utøvelsen av ordenstjeneste i politiet.

ikke fatte hvorfor disse fagene fikk så mye plass i forhold til de mer operativt retta fagene. Hvorfor skal jeg vite om personen er psykisk ustabil, stresset, kuert, hvilken samfunnsklasse han tilhører eller hvordan mitt kroppsspråk påvirker de rundt meg? I løpet av praksisåret ved PHS falt mye av disse fagene på plass. Min forståelse av politiyrket gikk fra å være actionpreget til å være et serviceyrke med et dryss av spenning inne mellom. Jeg gikk fra å være fokusert på mine egne forestillinger om virkeligheten til den faktiske virkeligheten hvor det er mennesket som er i sentrum og fokus. Nå som tredjeklassing ved PHS så ser jeg et større bilde av politiyrket og har funnet ut hvordan politimann jeg ønsker å være. Jeg ønsker å være meg selv og studiet ved PHS har hjulpet meg å finne ut hvem dette er.

En lat politibetjent i bilen

Før jeg begynte på PHS jobbet jeg som ufaglært politi⁵ ved en politistasjon på vestlandet. Jeg deltok i arbeidet på samme måte som en student i praksisåret. Under flere helgevakter forsøkte jeg å komme meg ut av bilen for å snakke med folk og kjenne på stemningen i byen. Jeg ble overrasket over hvor mange av de unge betjentene som ikke ville gå ut av bilen. På tross av at de bare hadde jobbet i noen år selv, virket de allerede lei og innesluttet i forhold til utelivet i byen. Da jeg foreslo at vi kunne parkere bilen for å gå inn og snakke med folk på utestedene ble jeg som oftest møtt av motvillighet og skepsis. Jeg fikk høre unnskyldninger som; jeg orker ikke fulle folk, går vi inn der provoserer vi bare folk, betjeningen sier at vi er dårlig for bisnissen, vi hører ikke sambandet der inne og vi må være her i tilfelle det skulle skje noe. Hver gang jeg fikk en av disse unnskyldningene kjente jeg at jeg ble irritert. I starten tok jeg hva de andre sa for god fisk, de hadde tross alt PHS bak seg og flere års erfaring. Men ettersom jeg nå har tilegnet meg skolegang og egne erfaringer har jeg blitt mer kritisk til denne "latskapen".

"Courage is not the absence of fear, but rather the judgment that something else is more important than fear" (Hollingsworth, 1991).

Jeg synes dette sitatet representerer hvordan tankegangen til politiet bør være. Etter å ha tenkt og erfart en del rundt dette har jeg en tanke om at det er usikkerheten som gjør at noen betjenter vegrer seg for å ta kontakt med folk. Usikkerheten på egne juridiske evner og politimessige egenskaper. Jeg vet jo selv at det er lite som er så stressende som å stå i en situasjon og ikke vite hva man kan eller bør gjøre. Kanskje mangel på kunnskap om

⁵ Hvis man jobber som ufaglært politibetjent har man ikke gjennomført eller bestått Politihøgskolen. Man faller da under de samme regler som politistudentene har når det kommer til operativ tjeneste.

politiloven er med på å bidra til usikkerheten? Det er jo alltid slik at det er lettere å unngå en stressende situasjon enn å oppsøke den. Men her kommer min påstand; Det er faktisk jobben min! Jeg har valgt å bli politi, da har jeg valgt å utfordre min egen komfortsone hver dag på jobb. Jeg har ikke muligheten til å velge bort det jeg ikke vil jobbe med. Så hvordan skal man forebygge denne trenden? Jeg tenker at det man har gjort i Stockholm er en god start. Kom deg ut av bilen og snakk med folk. Er du usikker på loven, les den! Gjør deg rustet til å gjennomføre jobben på en god og profesjonell måte.

”Politiets arbeidsoppgaver krever at tjenestemannen er seg bevisst sine handlinger og de konsekvenser handlingene får for han selv, publikum og publikums tillit til politiet. Selv om politiets opptreden er regulert i ulike lover og regler, er det tjenestemannens holdninger og opptreden i ulike situasjoner som danner grunnlaget for publikums oppfatninger av politiet og politiets arbeid” (Edvinsen, 2009).

Sitatet er fra pensum bok i ordenstjeneste ved PHS og oppsummerer noe av det jeg i utgangspunktet forsøker å argumentere for. Jeg spør meg selv hvordan oppfatter publikum oss (politiet) hvis vi kun kjører rundt i bilen vår, skuer ut på mennesker som er ute for å ha det gøy og vi kun kommer sprettende ut med skinnjakke og batong når noen gjør noe feil? Hvis jeg setter meg inn i den situasjonen vil jeg påstå at jeg ikke ville fått et meget godt inntrykk av politiets arbeid. Hadde de (politiet) derimot vært ute og snakket med menneskene ute i gaten, smilt og vært hyggelige hadde jeg fått et mye bedre inntrykk. Hvorfor? Jo fordi jeg ved å se en smilende politimann så vil jeg se på betjenten som en som er der for å hjelpe. Det må være vanskeligere å gå bort til en stor skummel person, enn en person som står og smiler og snakker med andre mennesker.

Hvis vi tar for oss politiloven⁶(Lov om politiet 1995) og ordenstjeneste, herunder utelivsbransjen, så gir politiloven politiet godt arbeidsrom om hvordan man ønsker å utføre arbeidet. Det er opp til hver enkelt tjenestemann å bestemme hvordan oppgaven løses ut fra de gitte regler. Det er derfor like legitimt å sitte i bilen, høre på P3 og drikke varm kaffe som det er å være ute og snakke med folk, bygge relasjoner og forebygge aktivt så lenge jobben blir gjort. Jeg vet med meg selv hvordan jeg kommer til å løse oppdraget. Jeg har helt siden vendepunktet mitt forsøkt å være hyggelig og utadvendt når jeg er på jobb. Jeg føler at det funker og at jeg blir bedre i yrket mitt når jeg jobber på den måten.

⁶ Politiloven definerer politiets utførelse av den daglige tjenesten typisk sett sammen med ordenstjeneste.

Jeg opplevde flere ganger at vinduet i politibilen ble åpnet litt på gløtt. Forklaringen på dette var at da hørte man bedre hva som skjedde utenfor, man fikk en bedre "følelse" av gata. Dette er jeg helt enig i, men når den samme betjenten stenger vinduet, for så å se vekk når han ser en person komme mot bilen så synes jeg det virker mot sin hensikt. For meg kan den samtalen med en beruset person på gata si meg like mye om hva som skjer der ute som og sitte og lytte gjennom et vindu. Jeg forsøker å tenke som så; hva forsøker egentlig denne personen å fortelle meg? Hva om han endelig har tatt motet til seg for å fortelle hvor ille han har det og ser på politiet som den rette instans å henvende seg til? Hvis jeg da møter han med å stenge vinduet og se bort så det ha veldig store konsekvenser for personen. Men hvis man først er genuint ute etter å få "følelsen" av gata, så burde man kommet seg ut av bilen. Man behøver ikke å gå 200 meter vekk fra bilen, det er nok å stå ved den og bare snakke, lytte, se og få overblikk. De gangene dette ble gjort hadde jeg flere erfaringer med at vi fikk øye på mennesker som var overstadig beruset som vi kjørte hjem. På denne måten fikk vi fjernet et uro moment samtidig som vi skapte en god relasjon til personen som ble kjørt hjem. Dette var for meg et godt forebyggende tiltak som jeg selv kan være stolt av.

I løpet av studietiden ved PHS har jeg jobbet som ferievikar ved Trysil Lensmannskontor, I løpet av de siste 5 årene har de hatt et POP (Problemorientert politiarbeid) prosjekt gående. Som en del av dette er det blitt økt samarbeid med utestedene som ligger oppe i Trysilfjellet. Dette går nettopp ut på å komme seg ut av bilen og snakke med folk og utelivsbransjen. Ved alle vakter har jeg vært inne på samtlige av utestedene og 99% av tilfellene har det gitt positiv tilbakemelding. De ansatte er en kjemperessurs for å forebygge utelivsvold. De kjenner stemningen på utestedet og kan gi oss en hjelpende hånd og tidlig finne uromomenter slik at vi kan ta hånd om de før noen blir skadet. Jeg opplevde ofte at det kom folk bort til meg og sa det var fint å se oss ute. Slike tilbakemeldinger gjør meg glad, jeg får virkelig følelsen av at jobben min gir mening og at jeg blir satt pris på. Dette er en godfølelse som jeg higer etter, det å kunne hjelpe andre mennesker og at andre setter pris på arbeidet mitt er blitt en av mine store motivasjoner. Sett i sammenheng med Krogseksjonen så er de sivilt kledd og vi uniformerte, men grunntanken er den samme. Det å komme seg ut og snakke med utelivsbransjen er etter min erfaring en gjenganger til suksess.

På den andre siden så kan jeg forstå noen av argumentene mot denne oppsøkende virksomheten jeg har beskrevet. Man er selvfølgelig mer mobil hvis man forholder seg til kjøretøyet og man kan respondere raskere ved og ikke gå for langt unna bilen. I en nødssituasjon hvor vi må rykke ut til en adresse og det står om liv så teller hvert sekund. Dette

er noe man må ha i bakhodet når man er ute og går blant menneskene. Det er ikke alltid det passer seg at man går inn på utesteder hvor høy musikk kan hindre deg i å høre sambandet eller telefonen. Det kan derfor være viktig at hvis man har to patruljer så går bare den ene inn på utestedet, mens den andre holder oversikten ute ifra bilen. Eller hvis man bare er en patrulje så må man kanskje bli sittende utenfor.

Man kan også se på det slik at man snevrer inn patruljeområdet med for mye oppsøkende arbeid. Man dekker store områder på kort tid når man kjører rundt i bilen og ingenting skjer. Man får patruljert gatene, boligfeltet og industriområdet effektivt og dette er nok en like stor del av politiyrket som den oppsøkende virksomheten.

En annen faktor er vær og føre forhold, men jeg anser dette som dårlige unnskyldninger for å ikke gå ut av bilen. Men sett i sammenheng med utelivs situasjonen, så er dårlig vær også en faktor for at det skjer mindre ute i gaten. Ingen liker å stå ute i regnet eller ute i 30 minus.

Samtidig har jeg gjort meg tanker rundt at det er ikke sikkert alle ute i bybildet liker at politiet er kontaktsøkende. Noen mennesker kan føle seg provosert av politiets nærvær. Det kan tenke” hva gjør politiet her nå” eller ”De skal bare kontrollere oss”. Noen kan føle ubehag av å ha ordensmakten i nærheten. Ikke alle liker politiet og det bør jeg ha i tankene under utøvelsen av yrket

Samarbeid er nøkkelen

Jeg mener det er viktig å ta kontakt med de andre aktørene i utelivsbildet. Det er også dette som er en viktig del i POP samarbeid. Skape relasjoner med de andre aktørene er helt essensielt for et godt POP samarbeid. Politiet alene har verken ressurser eller mulighet til å dra hele lasset alene. Det burde dessuten også være i resten av utelivsbransjen sin interesse å unngå uro på byen (Lie, 2011). Det at man driver brannslukking i form av at skaden allerede har skjedd gjør at man kun får behandlet symptomene og ikke den direkte grunnen til problemet. Dette er hva jeg synes er noe av det viktigste i det oppsøkende politiarbeidet Krogseksjonen driver med og som jeg mener er viktig at vi i Norge kan lære av. Det behøver ikke være en spesialavdeling i politiet som gjør dette. Det er noe vi som vanlige betjenter kan ta hånd om i form av den oppsøkende virksomheten.

I løpet av vaktsettet med Krogseksjonen fikk vi et godt innblikk i hvordan de legger opp arbeidet. Over tid har de hatt kursing for de som jobber i utelivsbransjen. Det er ikke bare snakk om dørvaktkurset eller vekterkurs, men reelle kurs i tegn og symptomer ved narkotikse stoffer. Ved å gi denne kunnskapen til de i utelivsbransjen kan de oppdage bruk og omsetning av narkotika for så å kontakte politiet. På denne måten forebygger politiet narkotikakriminalitet på en måte som gjør at politiet ikke behøver å være til stede for å se tegnene. Dette er bare et aspekt ved samarbeidet. Ved å ha kurs og møter med de involverte i utelivsbransjen danner man kontakter som kommer til nytte i arbeidet (Holgersson, 2007)⁷. Uansett hvor vi var i utelivsbilde i Stockholm visste alle i bransjen hvem Krogseksjonen var. Jeg tror at mye av suksessen ikke var det byråkratiske bak prosjektet, men menneskene i seksjonen. Holgersson definerer fire typer politipersonligheter i sin bok. To av disse er Prestasjonsbehov og kontaktbehov. Prestasjonsbehovet er definert som en person som har et ønske om å ta på seg utfordrende oppgaver der det finnes en sterk streben etter fremgang. Kontaktbehovet defineres som et ønske om å arbeide med andre mennesker i stede for å arbeide alene. Holgersson sier videre at personer med kontaktbehov kan bli høyproduktive hvis de har ett arbeidsmiljø som fremmer samarbeid. (Holgersson, 2007, s. 57) Samtlige av politifolka på Krogseksjonen var utadvendte og hadde en veldig interesse for sitt arbeid. Dette er nok en del av suksessen bak seksjonen. Politifolk som er ”sultne” på arbeidet sitt er de mest effektive og initiativ taende. Jeg vil påstå at personene som jobbet ved Krogseksjonen hadde et sterkt prestasjonsbehov og kontaktbehov. Alle ved det vaktsettet jeg var med hadde en sterk motivasjon for å ta på seg utfordrende oppgaver hvor det fantes en sterk streben etter fremgang. Samtidig som de foretrekker å jobbe med andre mennesker. På denne måten ble de høyproduktive fordi de hadde et arbeidsmiljø som fremmer samarbeid. På Krogseksjonen kunne man bare jobbe i fem år før man måtte søke seg videre til andre avdelinger. På denne måten fikk de en gjennomstrømmning med personer og erfaringer.

Det som imponerte meg mest med Krogseksjonen var kommunikasjonsferdighetene. Det var ikke hvordan de så ut, hvor godt trent de var eller pistolen på hofta, men hvordan de fungerte i det sosiale som gjorde dem til dyktige politifolk. Måten Christoffer snakket ned Mali på, den vennelige tonen med fast undertone gjorde at Mali skjønnte hvem som var sjefen. Samtidig var de kjent med hverandre fra andre situasjoner noe som gjorde at Mali ikke behøvde å sette seg i respekt eller finne ut hvem denne politimannen var. Christoffer hadde et kroppsspråk som

⁷ Stefan Holgersson er svensk politimann og har skrevet en bok som heter Yrke:Polis. Boken tar for seg motivasjon, yrkeskunnskap og andre forutsetninger for politiarbeidet.

viste at han var rolig og kontrollert samtidig som dette stemte overens med dialogen han førte med Mali. Selv om dialogen bar preg av en komplementær relasjon hvor det var politimannen og ”skurken” som snakket og hvor begge var klar over hverandres roller, så lå det en symmetrisk undertone på det hele hvor Christoffer førte en samtale hvor han viste forståelse og til dels sympati for Mali sin situasjon (Odd Harald Røkenes, 2002). Hadde Krogseksjonen sittet i bilene sine og ”spanet” på hva som foregikk utenfor utestedene i byen ville ikke denne relasjonen vært der og situasjonen kunne blitt stygg.

Nærhet og avstand

Hemmeligheten til en god dialog er for meg det mellommenneskelige. Det at Christoffer hadde evnen til å se Mali for den han var, for å forstå hans situasjon og kunne sette seg inn i hans situasjon og at Mali skjønnte at Christoffer så dette gjorde at de fikk en kontakt. Det var ikke bare en samtale mellom politiet og voldsutøveren, men det var en samtale mellom to mennesker. At Christoffer tok seg tid til å se det andre mennesket og sette seg inn i Mali sin situasjon gikk Christoffer fra å ha en to leddet relasjon til og ha en tre leddet relasjon. Den 2 leddete relasjonen er den raske og effektive måten og forholde seg til andre på i politihverdagen. Man tar seg ikke tid til å høre forklaringer eller diskutere, man overkjører situasjonen tar en avgjørelse basert på lover og regler samt sitt eget inntrykk av saken. Den 2 leddete relasjonen er tidsbesparende og effektiv (Skjervheim, 1996). Når man skaper en 3 leddet relasjon tar politiet seg tid til å høre på de involverte, diskutere situasjonen og skaper en dialog mellom seg og den involverte. På denne måten kan politiet se det mellommenneskelige og ta en bedre avgjørelse i forhold til situasjonen. Når det er anledning og tid til det bør politiet ha en åpen 3 leddet relasjon fastsatt og man bør være personorientert før man blir saksorientert.

Akkurat dette var nok en del av suksesskriteriet for Krogseksjonen. Det å ta seg tid til å snakke med den involverte slik at den nære og gode relasjonen skapes. Christoffer hadde gjennom tidligere erfaringer med Mali opparbeidet seg kjennskap til hans familie. Da Christoffer spurte Mali om hvordan broren hans hadde det på skolen om dagene, så fikk han med en gang Mali med på snakke og samtidig viste at han brydde seg og husket deres tidligere samtaler. Det er mulig at på denne måten følte Mali seg sett av politiet.

En av utfordringene kan være måten den vanlige politimann snakker med dem man møter ute på arbeid. I de fleste tilfeller hvor vi (politiet) ankommer en situasjon så er vi opplært til å tenke på en helt spesiell måte. Vi har faste mønstre som følges for at rettssikkerhet og

prosedyre skal bli fulgt slik at det kan brukes i retten ved senere anledninger. Ofte vil en samtale starte noe overflatisk og før vi går inn på det mer detaljerte og grundige vil vi spy opp en rekke formaliteter som kan gjøre enhver normal borger lettere forvirret og han vet ikke riktig hva han har blitt fortalt. Så går vi til verks, vi spør ut om detaljer som er med å bygge opp vår sak og som den andre parten kan finne irrelevant. Språket vårt er blitt strukturert og lært opp fra PHS og for oss er det eneste måten å snakke på når det kommer til oppdrag. Dette kaller vi institusjonelle samtaler. De kjennes igjen på at de er strukturerte og ofte fremmed for de andre partene enn politiet. I en slik samtale kan det ofte være mangel på overraskelse, sympati og enighet. Det er neste forutbestemt hva vi skal si, hvordan vi skal si det og når vi skal si det (Rønneberg, 2008). Dette er med på å skape avstand mellom meg og partene i situasjonen. Det er ikke fastsatt fra PHS hvordan jeg skal snakke med publikum, men vi lærer så omfattende strategier når det kommer til rapportlære og juridiske studier at dette vil kunne påvirke min måte og snakke på i en hver situasjon på arbeid. Det er derfor en viktig del av det forebyggende politiarbeidet sett i sammenheng med samtaler med publikum at vi klarer og rive oss løs fra forutbestemte samtalestrategier og derfra snakke på en vanlig måte til publikum.

Etter jeg kom tilbake fra eksternehospitering i Sverige gjennomførte jeg et lite eksperiment i løpet av to helgevakter. Jeg jobbet nattevakt ved ordensavdelingen. Jeg bestemte meg for at under en vakt skulle jeg kun være bestemt og ”hard” i mine avgjørelser og ikke gi rom for noe tull eller diskusjoner. Jeg var hele tiden alvorlig. Neste helgevakt var jeg åpen og utadvent, jeg smilte mye og snakket hyggelig med alle jeg var i kontakt med. Det jeg erfarte er kanskje ingen overraskelse, men ved å ha et vennelig vesen og ta meg tid til å snakke med folk rundt meg så hadde jeg mye mindre vanskeligheter med å kontrollere forholdene ute i gata. De aller fleste av de som var involvert i situasjoner reagerte positivt på en hyggelig politibetjent som ønsket å høre deres sak og som forsøkte og hjelpe dem. Selv de som måtte inn på cellen for overnatting ga mindre motstand da jeg ga tid til å skape den 3 leddete relasjonen. På denne måte fant jeg også ut hvordan politi jeg vil være. Det er slitsomt å hele tiden å gå rundt og være den harde og tøffe politimannen. Det var ikke slitsomt å være meg selv.

Samtidig er det viktig å kunne være den harde, noen ganger må man kunne sette inn støtet og være streng og kompromissløs. Det er viktig å ha i bakhodet at man ikke skal være naiv og overhyggelig. Denne balansegangen er noe av det jeg så da Christoffer snakket med Mali.

Lagestad (2010) redegjøres for hvordan kvinner er i mange tilfeller bedre enn menn til å bruke kommunikasjon i sitt arbeid ute på gata i ordenstjeneste. Også gjennom samtaler med PHS studenter kommer det frem at dette er et faktum studentene selv har tro på (Lagestad, 2010). Etter det jeg erfarte i Stockholm må jeg si meg uenig i denne påstanden. I flere episoder i løpet av vaktsettet var vi oppe i situasjoner hvor bruk av fysisk makt hadde vært en raskere måte å håndtere situasjonen på. Betjentene hadde den fysiske forutsetningen til å håndtere det med muskelkraft. Men gang på gang tydde de til sine verbale evner. Etter vaktsettet reflekterte jeg over dette og det var jo nokså innlysende hvorfor de jobber på denne måten. For å skape gode relasjoner, videreutvikle disse relasjonene og for så å opprettholde den kan de ikke gå inn og kaste folk rundt omkring. Ingen liker at noen bruker fysisk makt mot seg. Så hvis Krogseksjonen hadde fått et rykte om å være beinharde og at de bruker fysisk makt i en hver situasjon så ville ingen ha noe med dem og gjøre. På den måten ville hele konseptet til avdelingen være bortkastet. Det at Krogseksjonen ikke kjører en for autoritær og overkjørende profil overfor sine samarbeidspartnere gjør at utelivsbransjen får en følelse av likeverd med politiet. Hvis man nå ikke hadde sett på politiet som likeverdige eller at de hadde fått følelsen av at politiet ikke så på de som likeverdige kan dette skape distanse og et asymmetrisk samarbeidsklima. Dette kan føre til at utelivsbransjen blir som en motstander i stedet for medspillere. Resultatet av det kan være at hele samarbeidet faller i grus (Lie, 2011).

Her kommer jeg inn på fordelene det kan være å jobbe sivilt. Krogseksjonen jobber ikke bare sivilt fordi de ikke skal bli identifisert som politi, men også fordi uniformen kan virke som en barriere i søken etter å finne det mellommenneskelige. På en side kan det være lettere for Mali å forholde seg til en sivil politimann fordi han slipper å tenke på at de rundt han ser at politiet snakker med han, på den andre siden kan politiuniformen være et slags vern for politimannen. Det gir oss myndighet og beskyttelse i form av statusen. Terskelen for å slå en politimann i uniform er nok høyere enn og slå en politimann i sivilt. Det er derfor viktig at man tenker over dette og forholder seg deretter ovenfor klientene.

Å skape relasjoner i utelivsmiljøet er Krogseksjonen eksperter på. Ved bruk av sivile klær overfor utelivsbransjen kan man oppnå det samme som ovenfor "skurkene", det kan være lettere å få kontakt med sivile personer når man ikke bærer uniformen. Den psykologiske effekten å stå ovenfor en uniformert politimann må ikke undervurderes. Som sivilist vil du veie hvert ord og du vil kanskje ikke føle deg komfortabel med å dele alle typer informasjon i frykt for reaksjoner. Hvis politiet går i sivilt kan de lettere bryte denne

kommunikasjonsbarrieren og få en åpen og god dialog. Det er denne dialogen politiet er ute etter for å skape gode mellommenneskelige relasjoner.

Det samme gjelder når Krogseksjonen trekker inn utelivsbransjen til kurs. Som Thomas sa så var det viktig at det er de folka som er ute i gaten som holder kurset slik at relasjons bygging starter allerede der og kan opprettholdes. På denne måten vet Krogseksjonen hva som er lært bort og kan lettere forholde seg til det som blir gjort.

På den andre siden er det viktig at det er en ekstern kontrollør som kontrollerer at det som foregår innad i seksjonen er etter instruks. Det er viktig å unngå at det dannes ukulturer og at seksjonen blir ett organ som handler på helt egen akkord. Det er viktig at de forholder seg til de regler som gjelder for alt politi og ikke finner på sine egne regler og oppdrag.

Selv om jeg er mektig imponert over arbeidet Krogseksjonen gjør kan jeg ikke unngå å tenke over noen begrensinger i arbeidet. Ved å ha et så fokusert arbeidsfelt kan det være at de mister noe av fleksibiliteten man trenger som politi. Det å kunne være en som kan håndtere en hver situasjon som politiet kan måtte håndtere kan falle bort når man konstant jobber med et fagfelt. Et annet utfall kan være at de blir blinde på en viss type kriminalitet, at de kan se et lovbrudd men velger å overse det ettersom det ikke faller under deres egen arbeidsbeskrivelse.

Litteraturliste

Edvinsen, K. (2009). *Ordenstjeneste*. høvik: Vett og viten.

Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Oslo: PAX AS.

Holgersson, S. (2007). *Yrke: Polis [Elektronisk versjon]*. Stockholm: GML print on demand AB.

Hollingsworth, J. N. (1991). No peaceful warriors! *Genesis Magazine* .

Lagestad, P. (2010). "*Fysisk styrke eller bare prat*" om kjønn, fysisk styrke og ordenstjeneste i politiet [Elektronisk versjon]. Oslo: Norges idrettshøgskole.

Lie, e. M. (2011). *I forkant; Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademiske.

Odd Harald Røkenes, P.-H. H. (2002). *Bære eller Briste; Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Bergen: Fagbokforlaget.

Rønneberg, K. G. (2008). *Politisamtaler med publikum; språkbruk som fremmer eller hemmer god kommunikasjon*. Oslo: institutt for lingvistiske og nordiske studier Universitetet i Oslo.

Skjervheim, H. (1996). *Deltagar og tilskodar; og andre essays*. Oslo: Aschehoug Forlag.

Vedlegg 1

Selvvalgt pensum:

Hollingsworth, J. N. (1991). No peaceful warriors! *Genesis Magazine* . (10 sider)

Lagestad, P. (2010). "Fysisk styrke eller bare prat" om kjønn, fysisk styrke og ordenstjeneste i politiet. Oslo: Norges idrettshøgskole. (kap 2,5 (44 sider))

Rønneberg, K. G. (2008). *Politisamtaler med publikum; språkbruk som fremmer eller hemmer god kommunikasjon*. Oslo: institutt for lingvistiske og nordiske studier Universitetet i Oslo. (Kap 2,5 (80 sider))

Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Oslo: PAX AS. (Kap 8 (19 sider))

Holgersson, S. (2007). *Yrke: Polis*. Stockholm: GML print on demand AB. (Kap 2,3,4 (55 sider))

Vedlegg 2

Krogsektionen Stockholm city. Jeg er nr 4 fra høyre.